

EEN ONDERZOEK VAN ECBO, NJI EN VIJF MBO-INSTELLINGEN (2019-2022)

Succesvolle aanpakken mbo-studenten in kwetsbare posities

Als mbo-instelling leid je niet alleen op voor een vak en goed burgerschap. Je wil ook dat studenten doorstromen naar een passende (vervolg)opleiding of een duurzame baan. Mbo entree- en niveau 2 studenten hebben hierbij een meer kwetsbare positie dan andere studenten. Schooluitval onder deze studenten is hoog en begeleiding vraagt om een integrale aanpak. Maar hoe ziet zo'n integrale aanpak eruit? En welke elementen dragen bij aan een succesvol onderwijstraject? Dat hebben [ECBO](#), het [Nederlands Jeugdinstituut](#) en vijf mbo-instellingen¹ onder begeleiding van de Academische Raad tussen 2019 en 2022 onderzocht. [JESSIE VAN DE HATERD](#)

Onderzoek naar de context, de interventie, mechanismen en het uiteindelijke effect van de manier waarop de mbo-instellingen werken, geeft een beeld van acht werkzame elementen. Zo is het belangrijk dat je zorgt voor een

vertrouwde en veilige omgeving, persoonlijk contact hebt, dat het leren plaatsvindt binnen een realistische context en dat hulpvragen worden genormaliseerd. Ook samenwerking, een positieve benadering en het aanzetten tot eigen regie worden als

succesfactoren benoemd. Deze elementen kan je niet los van elkaar zien en moeten dan ook in samenhang worden bekeken. Om de aanpakken direct te kunnen koppelen aan minder schooluitval of een betere positie op de arbeidsmarkt is nog niet zo makkelijk. Dat de aanpakken goed werken was echter al langer duidelijk uit de ervaringen van de scholen. Uit het onderzoek geven we graag mee wat nu de werkzame elementen zijn uit deze aanpakken en wat jij kan doen als mbo-professional.

INTEGRALE AANPAKKEN

De mbo-instellingen hanteren alle een eigen integrale aanpak. Maar grofweg kunnen we wel onderscheid »

maken tussen deze aanpakken vanuit het onderzoek. Sommige aanpakken betrekken namelijk medewerkers van (jeugd)hulpinstellingen in de ondersteuningsstructuur van de

SAMENWERKING TUSSEN DISCIPLINES EN MET PARTNERS IS CRUCIAAL

onderwijsinstelling. Hierbij zijn de hulpverleners fysiek aanwezig voor een laagdrempelige benadering bij hulpvragen waarbij een preventieve aanpak wordt beoogd. Terwijl de andere integrale aanpakken zich

richten op de samenwerking met het bedrijfsleven om zo de overgang van opleiding naar werk en de arbeidsmarktpositie van de studenten te verstevigen en te verbeteren. Dit doen zij met toepassing van praktijkleren naast de stage waarmee de toeleiding naar werk al tijdens de opleiding wordt vormgegeven.

VERTROUWDE EN VEILIGE OMGEVING

Docenten, mentoren, coaches en hulpverleners vervullen voor veel studenten een bepaalde vertrouwensrol. Om die rol goed te vervullen, is het belangrijk dat je bijdraagt aan een vertrouwde en veilige leeromgeving. Dit is een omgeving waarin de student, de docent of de begeleider laagdrempelig kan benaderen.

Hiervoor is het belangrijk dat je bereikbaar en benaderbaar bent. In het onderzoek deden de professionals dat door te werken aan een sterke leerkracht-studentrelatie. Door interesse te tonen in de student als persoon en niet alleen in onderwijsgerelateerde zaken, werk je aan een meer persoonlijke relatie. Wat hier tevens aan bijdraagt is onderwijs in kleine groepen, zodat jij als docent dichter bij de student staat en daadwerkelijk meer tijd hebt om te luisteren. Uiteraard moet je hier ruimte en tijd voor hebben, iets wat in 'onderwijsland' schaars is. Persoonlijke interesse is geen enorme investering. Ook contact met ouders of verzorgers, het maken van duidelijke afspraken en het bieden van structuur kan op den duur je eigen werklast verminderen.

ren. Je draagt bij aan een vertrouwde en veilige omgeving en je creëert een win-win situatie.

PERSOONLIJKE VERBINDING EN POSITIVITEIT

Ik, jij en ook de studenten aan wie je lesgeeft, zijn sociale dieren en daardoor gemotiveerd om relaties te vormen en te onderhouden. Dit is mede bepalend voor onze ontwikkeling, gezondheid en welbevinden. Als je zo naar het onderwijs kijkt, dan kun je de onderwijsinstelling eigenlijk zien als een sociaal systeem waarbinnen individuen in interactie met elkaar samen het onderwijs vormgeven. Als professional kan je bijdragen aan die verbinding door 'leuke' gezamenlijke activiteiten te organiseren en door opmerkzaam te zijn. In de praktijk kan dat er als volgt uitzien: noem de student bij de naam wanneer je deze in de gang tegenkomt, luister wanneer een student iets persoonlijks vertelt. Ook een positieve benadering van de student sluit hierbij aan. We willen het namelijk allemaal goed doen en gewaardeerd worden. Om de student dit gevoel te geven, is het belangrijk om je vertrouwen uit te spreken en de lesstof aan te passen aan het leerproces van de individuele student. Vergeet daarbij niet de impact van humor en het hebben van een positieve grondhouding.

NORMALISEREN VAN DE HULPVRAAG

Uiteraard willen we allemaal studenten helpen als ze tegen problemen aanlopen. Toch kan het voor jou als docent soms lastig zijn om benaderbaar te zijn, zodat studenten zich openstellen. Studenten geven in dit onderzoek aan dat het hen helpt wanneer een docent ook bij 'kleine' problemen voor hen klaarstaat. Hierdoor durven studenten ook met

complexere vragen aan te kloppen, omdat ze dan weten dat ze serieus worden genomen. Hiervoor kan je de volgende dingen doen:

- Zorg ook voor contactmomenten wanneer er geen problemen zijn. Dat kan in de klas, maar ook in de kantine en bijvoorbeeld bij de koffieautomaat.
- Sta open voor alle vragen en acteer hierop.
- Neem direct contact op met de student wanneer deze niet aanwezig is.
- Spreek een student aan wanneer je ziet dat het niet goed gaat.

STUDENTEN
HEBBEN HUN
EIGEN WENSEN

EIGEN REGIE BEVORDEREN

Studenten hebben ieder hun eigen wensen, ideeën, zorgen en klachten. Initiatief wordt aangemoedigd om vrijwillig te kunnen denken, voelen en handelen. Als docent ondersteun je hierbij door studenten aan te moedigen dat zij ook hun 'soms afwijkende' mening kunnen geven, door keuzes te bieden en uitnodigende taal te gebruiken zoals: "ik stel voor" of "laten we proberen" in plaats van meer dwingend taalgebruik zoals "jullie moeten".

LEREN IN EEN REALISTISCHE CONTEXT

Een traditionele leeromgeving, waarin theorie en praktijk (op de onderwijsinstelling) en beroepspraktijk los van elkaar staan, werkt niet motiverend voor studenten. Een hybride leeromgeving stelt de beroepspraktijk centraal. Het is dan van belang dat je werkt met realisti-

sche rollen, zoals een opdrachtgever, een uitvoerder (de leraar), werknemers (de studenten) en authentieke ruimten (praktijklokalen). De combinatie van echte rollen en authentieke ruimten zijn de bouwstenen van een hybride leeromgeving. In de praktijk is het belangrijk dat er vrijheid is voor de stageorganisatie om de opdrachten mede vorm te geven en dat de student en de organisatie elkaar leren kennen.

SAMENWERKING EN BLIJVEN LEREN

De instellingen in het onderzoek geven zonder meer aan dat het voor de interventies van groot belang is dat de verschillende disciplines binnen maar ook juist buiten de instelling samenwerken. Hoe pak je dat aan zodat je met partners vanuit de hulpverlening, het onderwijs en het bedrijfsleven een fijne samenwerkingsrelatie creëert, waarbij men elkaar kent en vertrouwt? Ben je benieuwd naar de aspecten die hierbij van belang zijn? "want als je denkt dat je alles weet dan heb je nog veel te leren" (Omdenken). ■

DE AUTEUR IS VERBONDEN AAN CINOP/ECBO

- > [Via deze link vind je meer informatie over de succesvolle aanpakken bij mbo-instellingen. Wil je zien hoe de 'Klas als werkplaats' aanpak in zijn werk gaat?](#)
- > [Bekijk hier de video van het Albeda, waarin studenten, een Klas-als-Werkplaatsmedewerker en een studieloopbaanbegeleider meer vertellen over hun aanpak.](#)

Noot

1. Albeda, Gilde Opleidingen, Friesland College, ROC Midden-Nederland en Zadkine Startcollege